

Minder om N. F. S. Grundtvigs Virksomhed for Almueskolevæsenet.

(En lille Brevsamling fra 1810—13.)

Efterfølgende Breve, der fra det opløste Præstø Amtsprovste-arkiv ere komne til Baarse og Møens Herreders Provstearkiv, ere Bestyrelsen i det kirkehistoriske Selskab velvillig meddelte af Provst C. Nielsen i Kallehave. De optages her som Vidnesbyrd om den Nidkjærhed, der udmærkede N. F. S. Grundtvig som Kapellan i Udby og Ørslev i Omsorgen for disse Sognes Skolevæsen. Den opmærksomme Læser vil i disse Breve finde et lidet Tidsbillede, og vil maaske derved faa Anledning til at anstille Betragtninger, der kunne være klarende med Hensyn til de Skolespørgsmaal, som nu for Tiden drøftes. De to første af Brevene ere, som det ses af Indholdet, skrevne af N. F. S. Grundtvigs Fader og angaa Sønnens Ansættelse som Kapellan i Udby.

1.

Udbye 21 Mart. 1810.

Saltet er got, saalænge det er brugeligt; men mister det sin Kraft, hvad duer det da til? eller hvormed forfriskes? At det da ikke i min høje og svagelige Alderdom og efter saa mange Aars møisommelige Tjeneste i Præste-Embedet (neml. siden d. 5 Decbr. 1760, da jeg selv 9de blev ordineret af den Store Biskop Harboe p. m.) skulle blive min sørgelige Lod, som det ubrugelige Salts, haver jeg af-

fattet indlagde allerunderdanigste Supplique til Hans Kgl. Majestæt om at faae min Søn N. F. S. Grundtvig til Capellan p. Pers. Jeg haver den Hengivenhed og Tillid til Deres Højærværdighed, at De, som min nærmeste Foresatte, ved Deres fyndige Paategning behagelig gelejder og anbefaler den paa det beste hos S. T. Hr. Biskoppen og Ridder Dr. Munter til en bevaagentlig Erklæring, da jeg ej tvivler paa et ønskeligt Udfald, uagtet jeg icke haver den Ære og Lykke at være personlig kjendt af Højbem^{te} Hr. Biskoppen, skjønt mit Navn, mit forrige Svogerskab med S. T. Hr. Biskop Balle, og min Søn Provst Grundtvig paa Falster ere noksom den gode Herre bekjendt.

Tillad mig, Deres Højærværdighed, min Friehed i at indsende Dem Suppliquen uden Convolut og Opskrift, efterdj den gaaer fra Dem videre. Hvad Udgifter med Postpenge derpaa anvendes, skal jeg til al Takke betale.

Ærbødigst

Grundtvig.

Højærværdige

Hr. Amts-Provst Bøgh,

Sognepræst

i Præstøe.

2.

Udbye 12 Mart. 1811.

Herudj haver jeg den Ære at tilbagesende til Deres Højærværdighed S. T. Hr. Biskoppens Brev af 4de h. Jeg havde mindst tordet vente mig den Naade saasnart af Majesteteten efterat have saa nylig faaet den allernaadigste Bøn-hørelse paa min allerunderdanigste Ansøgning om Entledigelse i Naade fra mit saa længe førte Embede og Bevilgning om begjerte Pension. Men, da dette nu er sket, hvortil Højbem^{te} Hr. Biskoppen og Selv Deres Højærv. upaatvivlelig have virket med gunstige Erklæringer, hvorfor min underdanigste Taksigelse herved skyldigst aflægges Begge Deres Højærværdigheder, saa tvivler jeg ej heller paa ved denne tillagde Naades Beviisning at blive des lykkeligere paa min

høje Alderdom. Giver Gud min Søn Sands og Legems Helbred, haaber jeg og Meenighederne, at hans Tjeneste i sit Kald vil under Kraften af det Høje blive til Velsignelse og Fornøjelse.

Ærbødigst og forbindtligst

Høyærværdige Højlærde

J. Grundtvig.

Hr. Amts-Provst Bøgh,
Sognepræst til Herfølge og Sædder
pr. Præstøe.

3.

Udby 4de Juni 1811.

Høiærværdige Hr. Amtsprovst!

Ventelig har H. H. Biskoppen efter sit Udsagn, kundgjort Dem min Indvielse til det hellige Læreembede; og jeg tager mig derfor den ærbødige Frihed at forespørge: naar det maatte være D. H. beleiligt at indsætte mig, samt i hvilken Kirke der den Dag skulde lyses til først Tjeneste? At saavel min gamle Fader som jeg ønskede Indsættelsen saa snart som muligt, og at jeg yttre dette Ønske, veed jeg, De ei betragter fra nogen uret Synspunkt.

Med ærbødig Hilsen fra mine Forældre og med skyldig Tak for den venskabelige Modtagelse og Opmuntring De viste mig, da jeg sidst havde den Fornøjelse at gæste Dem, henlever jeg

ærbødigst

N. F. S. Grundtvig.

Høiærværdige og Høilærde

Hr. Amtsprovst Bøegh

i Herfølge.

Fra Præsten Grundtvig i Udby. K. T. med Feldtposten.

4.

Udby 8tende Juli 1811.

Ligesom det er min Skyldighed at meddele den høie Direction Underretning om hvad jeg har foretaget mig til Skolevæsenets Fremme i de Sogne, hvor jeg er præstelig Medhjælper, er det mig ogsaa en Trang at udbede mig

Directionens Bestemmelse om hvad der overstiger min Fuldmagt.

Ved Udby Skole har jeg saagodt som ikke rørt, da jeg ikke med Føie kan afvise Menighedens Vægring ved at holde deres Børn tilskole, saalænge der ei er en Mand, der vil og kan undervise, som det sig bør. En saadan er Valsen ikke, og for menneskelige Øine at synes, bliver han det aldrig; han siger selv, at han har modtaget en Skole i Norge; men da Udgangen paa denne, mig noget dunkle Handel, er tvivlsom, udbeder jeg mig fra Directionen en Forkyndelse til ham, at han i alle Tilfælde maa forlade Skolen til den Tid, da varig Skolegang kan ventes: ved Høstens Ende. En Følge heraf er da Omsorgen for en ny og duelig Skolelærer, og saavist som jeg baade kan og maa overlade samme til den høie Direction, giver jeg mig dog den ærbødige Frihed at anmærke, hvad jeg mener i denne Henseende maatte komme i Betragtning. Reglementet byder, at Sognets Degn enten, om han dertil er duelig, skal modtage den ledige Skole, eller lønne en duelig Substitut. Saavist som det nu, i Tider som de vi have, maatte agtes ubilligt, af Udby Degn, der selv er uduelig, at fordre Saameget, som kunde være passelig Løn for en Skolelærer, saalidet er der nogen rimelig Grund hvorfor han skulde ganske fritages fra at give Bidrag. Hans Kald hører til de bedre, og Sognets Udgift til Skolens Istandsættelse, Opbyggelsen af et Udhus og Anskaffelse af Bøger og Mere, maa paa et Sted, hvor Lidet eller Intet kan haabes af Skolepatronen, blive saa betydelig, at Man ei uden Ubillighed kunde forlange det af Sognemændene, som paa anden baade lovmæssig og billig Maade kan bringes tilveie.

For Ørslev Skole ere Udsigterne i mange Maader blidere. Den 3die Juli holdt Kommissjonen et Møde, hvor Skolepatronen Hr. Major og Ridder Aagaard selv var tilstæde. Han lovede, om muligt endnu inden Høst, at besørge Opbyggelsen af et Udhus paa 8 Fag, hvortil Han vilde skænke alt Tømmeret. Endvidere tilbød han at bekoste

saavel Skrivematerialier, som de Bøger Præsten opgav som fornødne og nyttige. Her staar da intet Væsenligt tilbage uden det Tillæg til Lærerens Løn, der er saa nødvendigt, naar Man med nogen Billighed skal kunne kræve Opoffrelse af Tid og Flid; Commissjonen anseer det derfor for sin høieste Pligt, at udbede sig fra den høie Direction en Bestemmelse for, hvor stort dette Tillæg skal være, paa det den ufortøvet kunde ligne samme paa Districtet.

End har jeg et Forslag fra Commissjonen at gøre i Henseende til Børnenes Skolegang. Det store Antal af over 100 skolepligtige Børn maatte ligesaavel som Sognets Udstrækning gøre en ny Skoles Oprettelse nødvendig; men hvad enten Tidspunkten, da Sligt kan ske, maatte være fjern eller nær, vil en Foranstaltning i Mellemtiden blive nødvendig, for at Børnenes Antal ei skal overstige det rette Maal og derved gøre Undervisningen halv unyttig. Commissjonen forespørger derfor, om det maa være tilladt, efterat have, som Reglementet byder, delt Børnene i tvende Klasser, da atter at halvere hver Klasse. Herved kommer rigtignok hvert Barn ei til at søge Skolen mere end 3 halve Dage ugenlig, men det udvortes Tab er udentvivl indvortes Vinding.

Anbefalende alt Dette til den høie Directions Overveielse og mig selv til dens Yndest, har jeg den Ære at undertegne mig

ydmyst

N. F. S. Grundtvig.

5.

Udby 6te Oktbr. 1811.

Paa Grund af Samtalen med Deres Høiærværdighed, tager jeg mig den Frihed at forestille den høie Amtsdireksjon Skolelærer Petersens trange Kaar, med Bøn, at Direksjonen vil opfordre Ørslev Sogns Gaardmænd til interimistisk at sammenskyde Noget til hans Løns Forbedring. Jeg mener, at baade Han og Bønderne vare bedst tjente med,

at Han fik i det mindste den største Del af hans Fødekorn, hvilket han ellers maa købe i dyre Domme. Det er tillige herved at mærke, at han, af Mangel paa Husrum, har maattet sælge sin avlede Afgrøde, som den stod, altsaa under sit Værd. Da jeg i næste Uge har bestemt en Overhøring i Skolen og gerne dermed vilde forbinde Mændenes Samling, ønskede jeg, om muligt, inden den Tid at erholde Direksjonens Bestemmelse.

I Anledning af Udby Skole har jeg talt med Aagaard og fundet ham villig til at paatage sig Undervisningen, naar han fra Degnen kunde vente nogen Understøttelse. For Degnen har jeg foreslaaet at give ham Middagsmaden, da dette syndes mig det læmpeligste og tillige mest passende Bidrag, men Han har erklæret slet Intet at ville give, uden det paalægges af Øvrigheden. Jeg udbeder mig da herom den høie Direksjons Bestemmelse, med den Formening at det er den mildest mulige Fortolkning af Reglementets Ord, naar det paalægges Degnen enten at give Aagaard Middagsmaden eller Saameget i Korn eller Penge, som kan agtes for Godtgørelse.

Med skyldigst Tak for venskabelig Samtalen og Hilsen til Deres ærede Frue

ærbødigst

N. F. S. Grundtvig.

Høiærværdige og Høilærde

Hr. Amtsprovst Bøgh

i Herfølge.

K. T. Fra Præsten Grundtvig i Udby.

6.

Udbye d. 3die Novembr. 1811.

Da De, ærede Hr. Amtsprovst, talde med mig før min Ansættelse hos min Fader, indskærpede De mig venskabelig, hvad jeg desuden maatte agtet for min Skyldighed, at sørge for det forfaldne Skolevæsens Opkomst. Dette gav mig Mod til i denne Sag at handle, som om jeg var Stedets

Præst, og Haab om kraftig Understøttelse. Jeg er mig bevidst, i den korte Tid jeg har været her at have gjort mit Bedste, men De veed selv, at Directionen hidtil slet ikke har staaet mig bi. Jeg veed ikke vist, hvorvidt jeg som underordnet Embedsmand har Ret til at beklage mig derover og overalt til at sige Dem, hvad jeg siger, men som Kristen og Præst, der taler til en Kristen og Præst, har jeg det vist, og det maa i Guds Navn være Nok.

Ved Landemodet opfordrede D. H. mig selv til at indkomme med et Forslag om en Forbedring indtil videre i Skolelærer Petersens Løn, samt at tale med Degnen om Middagsmaden til Aagaard. Jeg meldte Dem ufortøvet det Fornødne og bad om snarest muligt Svar, men i en heel Maaned har jeg ventet forgæves. Petersen sukker, Aagaard er kommet og jeg kan Intet gøre, bør ikke heller engang gjøre, hvad jeg maaske kunde, førend jeg faaer Svar. Om dette beder jeg da igen ret saare meget, og maa tillige tage mig den ærbødige Frihed at gøre D. H. nogle andre Spørgsmaal. I Reglementets 62de Par. er imellem Skolekassens Indtægter regnet Lysepengene, disse indbetales med Landemodsexpenserne, men skal de ikke tilfalde Sognets Skolekasse? End videre nævnes Afgiften af Kirke- og Kongetiende, men den er, saavidt jeg veed, ei hidtil erlagt, er der da nogen Lov for at den ikke skal hæves, før den hele ny Indretning sættes i Kraft? Af Skolekassen skulle Udgifterne tages til Bibler, Skolebøger etc., begge vore Skoler have de jammerligste gamle Udgaver, dertil lasede Exemplarer af Bibelen og slet ingen andre Bøger, til Udby Skole i det mindste er ingen Hjælp at vente fra Patronen, og altsaa Intet at gøre.

Det er dog i Sandhed alt for galt, om alt Saadant skal bide paa Degnens Død, og uvurderlig er Skaden, om blot nogle Børn i et eller flere Aar skal savne den Oplysning i deres Salighedssag, som kunde blive dem til Deel, og dette er dog en nødvendig Følge af Mangel paa de nødvendige

Bøger, og af Skolelærernes kummerlige Liv, thi man kan nøde dem til at være i Skolen, men ei til at slaa Sorgerne bort og arbeide med Lyst og et let Sind.

De maa i Guds Navn, D. H., ikke vredes over min Frimodighed, jeg troer De veed, at Tingen ligger mig ærlig paa Hjerte og at jeg kun taler, fordi jeg er Sjælesørger og skal engang gøre Regnskab for de mig anbetroede Sjæle. Det være mit Forsvar. Kun nødvendig indkniber jeg mine Ord og Tanker i Formaliteternes kolde Ring, kun nødvendig, men dog villig, naar det paalægges mig.

Ærbødigst

N. F. S. Grundtvig.

S. T.

Hr. Amtsprovst Bøgh
i Herfølge.

7.

Udby 8de Decbr. 1811.

Inderlig være Deres Høiærværdighed takket for Deres meget ærede Skrivelse og de tvende Directionsbreve! Vedlagde Indmeldelser give vel tilkende, at Directionens velmende Erklæringer ei have den allerønskeligste Indgang, men Noget have de dog hjulpet. Mere kan sikkert ventes, dersom den høie Direction er enig med Commissjonen i at drive Sagen videre, og i al Fald, naar Man har gjort, hvad gøres kunde, har man en frelst Samvittighed og kan med Rolighed se paa Udfaldet, over hvilket ikke vi, men en Klogere raader.

Jeg havde tænkt paa ved denne Maanedes Begyndelse at gøre anordningsmæssige Indberetninger til Directionen om Skolernes Tilstand og de vigtigste Foretagender ved dem i det sidste Halvaar, men da Alt endnu er i sin første Begyndelse, syndes mig det var bedre at bie til næste Mai, da jeg med Guds Hjælp haaber at have bedre Tidender at bringe. Dersom altsaa D. H. dermed kan og vil være fornøiet, vil jeg her melde det Vigtigste. Jeg har overhørt

begge Skolers Ungdom, paa Nogle nær, som ved gentagne Anmodninger ei have været at bevæge til at møde. Vankundigheden er, som man efter Skolegangens mangeaarige Forsømmelse maatte vente, saare stor. Ved gentagne Formaninger, hvilke Gud haver velsignet, er det nu ogsaa kommet dertil, at Skolerne hver Dag ere fulde. Med Klasseinddelingerne har det saavel i Henseende til det snevre Lokale, der ei kan rumme over 40, som formedelst den almindelige Uvidenhed sine Vanskeligheder, men hvad der kan gøres, skal efter bedste Indsigt blive gjort.

Megen Velsignelse af Gud vor Fader og den Enbaarne, hvis Fest er nær, ønskes Dem og Familie i det tilstundende og mange følgende Aar af mine Forældre og

Deres ærbødigste

S. T.

Grundtvig.

Hr. Amtsprovst Bøgh

i Herfølge.

8.

I Anledning af den høie Directions meget ærede Skrivelse af 7de Novbr. om Tillægget til Skolelærer Petersens Lønning, samledes Ørslev Sogns Skolecommissjon den 21de Novbr. og herom haver jeg paa Commissjonens Vegne underdanig at melde følgende Udfald. Skolepatronen og jeg paatog os at udrede Hælvden af Pengebidraget, og omtrent Halvparten af Sognets Gaardmænd erklærede sig villige til at udrede den dem tilkommende Andel af det Øvrige. Da nu netop alle de fattigste Mænd vare villige, og det var de mere formuende og rige, som vægrede sig, og vare ved ingen Forestillinger og Overtalelser at bevæge eller vinde, saa indstiller Commissjonen det til den høie Direction, om det ikke var passeligt at indgaa med en Forestilling til det Høikongelige Danske Cancelli, om at Directionens Formening maatte indtil Videre gives Stadfæstelse. Commissjonen indstiller tillige til den høie Direction, om høi-

samme selv vil indgive en saadan Forestilling, eller maaske anbefale en Ansøgning herom fra Commissjonen.

Udby den 8de Decbr. 1811.

Til
Den høie Skoledirection
for
Præstø Amt.

underdanig
N. F. S. Grundtvig.

9.

Circulaire.

Ved den for Skolelærere i Amtet, som manglede og som kunde modtage den til deres Embeds Førelse behørig Dannelse, af S. T. Hr. Flemmer i Kongsted oprettede Læreanstalt er det nu ved Erfaring noksom beviist, hvor saare hensigtsmæssig og nyttig saadan Læreanstalt er. Hans Mayestæt Kongen har derfor ogsaa i den Grad skiænket slige Læreanstalter sit Velbehag, at han af sit Cancellie har æsket Forslag til endvidere at opmuntre de Skolelærere, som med meest Flid og Nytte have bivaanet den dem aabnede Skole. Den Dannelse, som een og anden af dHrr. Præster har tilbudet at ville bibringe egne Skolelærere, erkjendes vel at have nogen Værd; men ikke behøve vi vidtløftigere at forklare, at dog saadan Dannelse nødvendig i flere Henseender maa staae tilbage for den, som gives paa en hertil oprettet Læreanstalt. Her undervises af en dertil begavet Mand i alle de Ting, som udkræves; en saadan Mand opofrer sig gandske til saadan Underviisning, og anvender derpaa al sin Tid, Flid og Kraft; og her lægges det ved offentlig Examen for Dagen hvad der er udrettet, og de Underviiste erholde Beviis for den Dannelse de have modtaget. Saasom vi derfor have formaaet Velærværdige Hr. Flemmer til næste Sommer atter at fortsætte det af ham forrige Aar begyndte Underviisningsarbejde, og saasom vi nu see os istand til at bortrydde de Hindringer, som maaskee forrige Aar afholdt mangen fra at bieveane den Kongstedske

Læreanstalt, idet vi herved tilsige de Lærere, som bivaane samme, frie Befordring til og fra Stædet, saavelsom ogsaa at de deels skulle bekomme Understøttelse til deres Ophold i Kongsted, hvor Hr. Flemmer drager Omsorg for den fornødne Leilighed, deels, paa det at de selv desbedre kunne gjøre Fremgang, vorde befriede for, medens de selv undervises, at give Underviisning i deres Skoler: opfordre vi herved dHrr. Sognepræster, i hvis Sogne der maatte være Skolelærere, som mangle behørig Dannelse til vel at underviise i deres Skoler, og kunne modtage denne, at lade disse næste Sommer fra Maydag af indtil Michaelis benytte sig af Læreanstalten i Kongsted, hvor de inden denne Maanedes Udgang have personligen at indfinde sig, for at erfare af Hr. Flemmer de nærmere Forholdsregler, og medbringe da tillige Attest fra deres Sognepræst, indeholdende, deels at der haves Haab om at de med Nytte kunne deeltage i Underviisningen, deels Underretning om de For kundskaber, de alt maatte have. Det forstaaer sig af sig selv, at vi ikke kalde til Kongsted gamle Folk, som ikke længere kunne lære, men de som kunne og behøve det, tillades det ikke at vægre sig.

Gisselfelde og Herfølge den 14 Martz 1812.

C. C. S. Danneskiold.

Bøgh.

haster.

Til

dHrr. Sognepræster i Wordingsborg, Udbye, Baarse, Snesere, Everdrup, Præstøe, Jonshoved, Allersløv, Mehrn, Kallehauge, Østeregitsborg, hvorfra til Wordingsborg.

Kom 19de Eftermiddag og 20 afgik fra Platou.

Den 20de om Eftermiddagen Kl. 5 til og fra Meldal.

d. 21de til og fra Cramer.

d. 22de til og fra Fertig.

d. 23 til og fra Jørgensen.

24de til og fra Mehl.

kom d. 25 Marts om Aftenen, strax bortsendt. Wedel.

Kom om Morgen den d. 26 Martij og strax afsendt fra Warthoe. Samme 26 Martz til og fra Hensemann.

Undertegnede kan ikke opmuntre sin Faders Menigheders Skolelærere til at drage til Kongsted, om aldrig for andet saa fordi den saa nylig begyndte Skolegang derved blev afbrudt, og det Meste glemt af hvad i Vinter er begyndt at læres. Hvad han før har tilbudt og alt næsten i et Aar, uden at afbryde Undervisningen, prøvet, selv at undervise Skolelærerne, er han ligesaa villig som skyldig til, og det agter han med Flid at fortsætte. Uduelig hertil haaber han ikke at blive erklæret for, og det er hans faste Formening, at Skolelærernes Fremgang bedre og rigtigere kan vurderes ved at overhøre deres Skolebørn end dem selv. Ligeledes er det hans uforgribelige Mening, at da en Skolelærer staar tilbage i Et, en Anden i et Andet, maa han nødvendig vinde mere ved at anvende sin hele Flid paa den ene Del, end om han skulde dele den paa flere Ting, som vare Andre mere fornødne end ham. Endelig stadfæster udentvivl al Erfaring, at naar Læreren duer noget, kan han udrette langt mere med Een eller to end med mange, hvis Evner og Forkundskaber ere forskellige.

Efter disse Bemærkninger beder og haaber Undertegnede, at det ikke formenes ham selv at vejlede Skolelærerne i Udby og Ørslev, da det vilde være ligesaa ubehageligt for ham, som skadeligt for Menighedernes Ungdom, hvis de nødtes til at være borte. Forvisset om at den høie Direction ene vil Øiemedet og ikke et bestemt Middel, og at kun en overdrevet Forkærlighed for Seminarier kan udelukke Præsten, naar han er duelig, fra ved selv at vejlede Underlærerne at vaage over den saa nødvendige Enhed i Ungdommens Undervisning, har han skrevet frimodig og haaber, at dette ei udlægges ham til det Værste.

N. F. S. Grundtvig.

Ankom d. 26 Marts 1812 og sendt samme Dag fra Grundtvig.

Paa Grund af det kongl. Danske Cancellies Opfordring med S. T. de Herrer Biskopens og Amtsprøvestens Indbydelse til Præsterne, at antage sig de ustuderede og useminaristiske Skolelærere, for at bibringe dem nogen mere Duelighed til Skole-Underviisningen, tilbød jeg min Haandsrækning for de tvende betegnede Skole-Lærere i Vordingborg Sogn, nemlig Riber i Knudsbye og Terkelsen i Bakkebølle. I Følge deraf have de begge dertil indfundet sig hos mig sidste Sommer om Søndags Eftermiddagene; og da Sognepræsten S. T. Hr. Hertel paa Grund deraf har forlangt mit Omdømme, her paategnet, om: hvorvidt jeg skønner, at de kunne være skikkede til at forsendes til det Kongstedske Institut, maae jeg i den Anledning melde: at

Riber er en Mand med meget god, sund, praktisk Forstand, læser tydelig og uaffekteret op af en Bog, har øvet sig i at opløse Begreberne i Lærebogen, skriver ingen kiøn, men læselig Haand, forstaar saamegen Regning, som er fornøden for at lære Bønder-Børnene, hvad de i Fremtiden kunne behøve i deres Haandteringer.

Terkelsen har, med ringere Siæle-Evner, den allerbedste Villie, læser ogsaa tydelig og uaffekteret op af en Bog, skriver en kiønnere Haand end Riber, men staar tilbage for ham i Regning og Begrebernes Opløsning, hvori han maaskee dog ved nogen mere Øvelse kunde naae det fornødne til Bønder-Børns Tarv.

At de skulle bringe det videre ved at frekventere det Kongstedske Institut er mere at ønske end at haabe, da Riber allerede er henved de 60 Aar og af svækkelig Hukommelse; Terkelsen vel kun lidet over de 50, men med ringere Evner, endnu mindre end den første skikket til at modtage videnskabelig Uddannelse, der, efter mit Kjendskab til deres Fatte-Evner, mere vilde forplumre deres Hierner, end være enten dem eller deres Skole-Ungdom til nogen virkelig Nytte. Forresten fratræder jeg gierne et Arbeide, som Gud skal være mit Vidne, at jeg haver paataget mig uden mindste Hensyn til at vinde Ære eller Fordeel derfor

af Mennesker. Med den underdanigste Hørsommelighed staar jeg til Side for enhver Formening, hvorved der troes at der kan udrettes noget mere og bedre, end hvad der kan præsteres af

Wordingborg d. 8de April 1812.

M. Nascou.

10.

Udby d. 30te Marts 1812.

Ærbødigst P. M.

Udentviwl har jeg uforsætlig begaaet en Feiltagelse, som jeg her beder Deres Høiærværdighed at undskylde, og stræber at rette.

I Morges, da jeg skulde i Kirke, bragtes mig et Brev, som jeg saae at være en Klage over mig fra Smeden Hans Sørensen i Skallerup, fordi hans Søn er afvist fra Confirmation. Da jeg ikke vidste, hvad jeg skulde med den, flyede jeg den igen til Budet; men jeg har siden sluttet mig til, at den har været hos D. H. og var sendt til min Erklæring, og jeg formoder, at denne har været æsket paa den anden Side, som jeg ikke saae paa. Da jeg i Morgen, vil Gud, maa reise bort paa et Par Dage, kan jeg ikke anderledes rette min Forseelse, end ved her at afgive min Erklæring.

Hans Smeds Søn Søren, som har gaaet til mig for at beredes til Confirmation, kan endnu ikke læse ret i Bog og kan ikke sin Catechismus end sige mere. Han har, uagtet mine gentagne Advarsler, viist overordenlig Dovenskab og Skødesløshed, ja endog Ringeagt for Undervisningen. Da han nu slet ikke mangler Hoved, er kun 14 Aar og ikke et fattigt Barn, maatte jeg have handlet tvertimod Samvittighed og sund Fornuft, hvis jeg havde antaget ham.

Ærbødigst

Høiærværdige og Høilærde

N. F. S. Grundtvig.

Hr. Amtsprovst Bøgh

i Herfølge.

Embedssager fra Præsten i Udby.

11.

Udbye d. 7de Aug. 1813.

Høistærede Hr. Amtsprovst!

Professor Sandal er i Dag kommet hid og har kundgjort, at han er beskikket til salig Faders Eftermand, vel har han ei Kaldsbrev, men han har seet det udstædt under Gaars Dato, at ligge til Underskrift, og agter paa Hjemreisen selv at melde sig hos Deres Høiærværdighed.

I Anledning heraf beder jeg D. H. saa snart muligt at udskikke Brev om Vacancetour, da jeg agter, vil Gud, at forlade Udbye med det Første og at prædike sidste Gang 9de Søndag efter Trinit. d. 15de August.

I det jeg saaledes udtræder af den Embedskreds, der er D. H. underlagt, modtage De min varmeste Tak for al Godhed og Venskab, og stedse vil jeg med Høiagtelse og Kiærlighed mindes den Mand, som det hører til mit Embeds sande Glæder at have lært at kiende. Med den Bøn, at De vil bevare mig i kiærlig Ihukommelse, forener jeg den, som ligger mig saa saare paa Hjerte, at D. H. vil virke saa at den Ansøgning fra min brave, fattige Aagaard om Korn, som jeg med sidste Post anbefalede og sendte, maa vorde opfyldt! thi saare vilde det forbitte min Skilsmisse fra Fædrenehuset, om jeg skulde efterlade den christelige flittige Mand uden Haab om et tarveligt Udkomme. Kiære Hr. Amtsprovst, De maa i Guds Navn opfylde denne Bøn! Herren velsigne Dem rigelig med sine bedste Gaver, og tage Dem med alle Deres Elskede i sin hellige Varetægt!

ydmyg og venlig

S. T.

N. F. S. Grundtvig.

Hr. Amtsprovst Bøgh

i Herfølge

betalt.

ved Kiøge.

12.

Udbye d. 16de Aug. 1813.

I Løverdags otte Dage tog jeg mig den Frihed at tilskrive Deres Høiærværdighed og melde, at jeg agtede at

forlade Udbye og derfor prædike sidstegang 9de Søndag e. T. Da der imidlertid ingen Tidende er kommet om Vacance-Tour, frygter jeg for at Brevet, som jeg med en god Ven sendte til Vordingborg, kan være glemt, og uagtet det med Hensyn paa næste Søndag nu er for sildigt at gientage min Anmeldelse, vilde jeg dog ikke forsømme den Leilighed, da Aagaard agter sig til Kiøbenhavn, at sige, at hvis mit forrige Brev er gaaet feil, bliver her vel paa Søndag ingen Præst, hvilket, saa ubehageligt det end er, dog egenlig er Ingens Skyld.

Jeg bevidnede Dem i foromtalte Brev min varme Tak-sigelse for al Godhed og Venskab, som De i de tvende Aar har viist mig, og i hvert Tilfælde gientager jeg den her, med det inderlige Ønske stedse at forblive i Deres venlige Ihukommelse. Jeg gjentog ogsaa min Bøn om D. H. gode Medvirkning til at min kiære og brave Aagaards Ansøgnin-ger maatte bevilges, og at D. H. vilde ansee alt hvad der kan gøres nu og i Fremtiden for den duelige og herlige Mand, som om det var beviist mig, og jeg gientager endnu denne Bøn, da hans Stilling er en af mine tungeste Be-
kymringer ved Skilsmissen, ligesom hans christelige Flittig-hed trøster mig i den.

Neppe har jeg den Fornøielse paa Reisen til Kiøbenhavn, som, vil Gud, endnu i denne Uge gaaer for sig, at tale med Dem, og Gud veed, naar vi sees, dog engang skeer det med Guds Hjelp i Glæde, og indtil da være De i Embede og Huus velsignet af Herren, og vis paa at De altid mindes med Ærbødighed og Venskab af

Grundtvig.

Høiærværdige
Hr. Amts-Provst Bøgh
i Herfølge.
